

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ

Білих І. В.

Стаття присвячена дослідженню процесу імплементації міжнародних стандартів в адміністративне судочинство України. Останні роки впровадження в адміністративне судочинство міжнародних та європейських стандартів його реалізації свідчить про значний розвиток адміністративного судочинства в країні, адже можемо констатувати про позитивні якісні зміни в даній юрисдикції, але одночасно є ряд питань, що вимагають подальшої адаптації національного законодавства що регулює питання діяльності адміністративних судів до міжнародних норм та стандартів. У статті досліджується, які саме міжнародні стандарти стосуються адміністративного судочинства, запропоновано їх класифікацію та розглянуто аспекти проблематики як їх імплементація впливає на розвиток правосуддя в Україні в цілому.

Автором проаналізовано ключові аспекти імплементації міжнародних стандартів, зокрема забезпечення незалежності судів, доступ до справедливого суду, процедури розгляду адміністративних справ та прозорості судових процесів. Автором порушені питання як національне законодавство відповідає міжнародним стандартам та чи існують необхідні законодавчі та інституційні механізми для їх впровадження та дотримання.

Стаття також розглядає проблемні аспекти та виклики, з якими стикається Україна при імплементації міжнародних стандартів в адміністративне судочинство. Автором проаналізовано сучасний стан реформування судів адміністративної юрисдикції в концепті їх відповідності міжнародним стандартам та труднощі, що виникають на шляху до забезпечення відповідності стандартам.

Дослідження надає глибокий аналіз міжнародних стандартів здійснення судами адміністративної юрисдикції своїх повноважень через призму авторської класифікації таких стандартів, що може бути використано в подальших дослідженнях, як основа для побудови системи поетапного їх впровадження, адже запропонований автором підхід до класифікації стандартів надає можливість виокремити сфери впровадження зазначених стандартів з точки зору необхідної першочерговості їх реалізації відповідно до

сфери застосування. Таким чином, формується концепція поетапності впровадження таких стандартів та водночас створюється можливість для виокремлення сфер реалізації таких стандартів в залежності від вирішення першочергових проблем в судах адміністративної юрисдикції. Аналіз проведений автором на основі сучасних тенденцій у міжнародному праві, підходів до їх імплементації національним законодавчим органом та практиці національних судів адміністративної юрисдикції, що допомагає підкреслити актуальність даної теми та її важливість для подальшого розвитку системи судів адміністративної юрисдикції України.

Ключові слова: міжнародні стандарти, адміністративне судочинство, судова реформа, правосуддя, європейська інтеграція, судова система.

Bilykh I. V. Implementation of international standards in the administrative proceedings of Ukraine

The article is devoted to the study of the process of implementation of international standards in the administrative court procedure of Ukraine. In recent years, the implementation of international and European standards of its implementation into administrative justice has shown a significant development of administrative justice in the country, and we can state that there have been positive qualitative changes in this jurisdiction, but at the same time there are a number of issues which require further adaptation of national legislation regulating the activities of administrative courts to international norms and standards. The article examines which international standards relate to administrative court proceedings, proposes their classification and considers aspects of how their implementation affects the development of justice in Ukraine as a whole.

The author analyzes the key aspects of the implementation of international standards, including ensuring the independence of courts, access to a fair trial, administrative case procedures and transparency of court proceedings. The author raises the questions of how national legislation complies with international standards and whether the necessary legislative and institutional mechanisms exist for their implementation and compliance.

The article also discusses the problematic aspects and challenges faced by Ukraine in implementing

international standards in administrative proceedings. The author analyzes the current state of reforming administrative courts in terms of their compliance with international standards and the difficulties encountered on the way to ensuring compliance with the standards.

The study provides an in-depth analysis of international standards for the exercise of powers by administrative courts through the prism of the author's classification of such standards, which can be used in further research as a basis for building a system of their phased implementation, since the author's approach to the classification of standards makes it possible to distinguish the areas of implementation of these standards in terms of the necessary priority of their implementation in accordance with the scope of application. Thus, the concept of a phased implementation of such standards is being formed, and at the same time, it is possible to distinguish the areas of implementation of such standards depending on the resolution of priority issues in the courts of administrative jurisdiction. The author's analysis is based on current trends in international law, approaches to their implementation by the national legislature and the practice of national courts of administrative jurisdiction, which helps to emphasize the relevance of this topic and its importance for the further development of the system of administrative courts in Ukraine.

Key words: *international standards, administrative justice, judicial reform, justice, European integration, judicial system.*

Постановка проблеми. Із національного та міжнародного законодавства, включаючи чинну Конституцію України та Європейську конвенцію про захист прав людини і основних свобод, держава гарантує доступ до правосуддя в судах адміністративної юстиції. Створення ефективної системи адміністративних судів, які вирішують публічно-правові спірні питання є вимогою до України зі сторони її міжнародних партнерів. Зазначене обумовлено необхідністю захисту прав, свобод та інтересів громадян від можливих зловживань зі сторони влади та держави. Гарантування державою можливості відповідного рівня захисту є ключовим складовою принципу державної відповідальності перед громадянами. Україна стартувала процес реформування власної судової системи з урахуванням міжнародних стандартів до яких тому числі відносяться зокрема і європейські стандарти.

Процес реформування адміністративного судочинства в Україні є необхідним і важливим для покращення якості судових рішень і забезпечення справедливості в судових процесах. Реформи спрямовані на створення судової системи, яка

діє відповідно до високих міжнародних стандартів, зокрема щодо незалежності судів, доступу до справедливого суду, публічності судових засідань та забезпечення прав людини. Судова реформа має вирішальне значення для підвищення довіри громадян до судової системи та підтримки прав і свобод людей. Вона також сприяє розвитку демократії та правової держави в Україні, що є важливим кроком на шляху до європейської інтеграції.

Завдяки реформі адміністративного судочинства, Україна може покращити свою правову систему, забезпечити доступ громадян до справедливого правосуддя та здійснити зміни, які покращують якість життя громадян і сприяють економічному розвитку країни. У підсумку, реформа адміністративного судочинства в Україні відповідає міжнародним стандартам і сприяє зміцненню правової системи, що є важливим для країни на її шляху до досягнення європейських стандартів та встановлення правового захисту громадян.

Суттєвий аспект судової реформи в Україні полягає в впровадженні міжнародних стандартів адміністративного судочинства в національну систему. Це включає в себе забезпечення незалежності суддів, відкритості та публічності судових процесів, а також гарантування прав громадян на доступ до справедливого суду. Ці принципи стали необхідними для розвитку правової держави та забезпечення прав та свобод громадян. Окрім цього, реформа адміністративного судочинства в Україні відзначається підвищенням ефективності та швидкості розгляду справ, що сприяє забезпеченню справедливості та зменшенню завантаженості судів. Це може сприяти розвитку бізнесу та інвестиційного клімату в країні. Реформа адміністративного судочинства в Україні є важливим і невід'ємним компонентом зміцнення правової системи, розвитку демократії та підвищення довіри громадян до судових органів. Вона також відкриває шлях для покращення бізнес-середовища та сприяє набуттю Україною європейських стандартів і цінностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій надає можливість дійти висновку, що міжнародним стандарти адміністративного судочинства приділялася увага вітчизняним науковцями, праці таких науковців як М. Баймуратова, В. Бевзенко, Н. Блажівської, В. Бринцева, І. Войтович, В. Городовенко, Н. Задирако, Л. Єресько, В. Круковес, І. Коліушко, Р. Куйбіди, О. Кузьменка, В. Маляренка, А. Монаснка, І. Назарова, В. Онопенка, О. Пасенюка, Я. Романюка, П. Рудика, О. Саленко, К. Смирнова, М. Смоковича, М. Цуркана,

В. Шишкіна та ряду інших. Водночас дана проблема залишається все ще актуальною та потребує подальших ґрунтовних досліджень з огляду на те, що сучасне продовження реформування судової системи України, в тому числі і судів адміністративної юстиції, зміни норм матеріального та процесуального права, розвиток з тенденціями до постійного ускладнення правових норм, що регулюють відносини в правовій сфері між Україною та міжнародними партнерами в аспекті вимог та якісних показників розбудови системи судів адміністративної юрисдикції вимагає подальших досліджень.

Метою статті є дослідження проблематики впровадження в Україні міжнародних стандартів адміністративного судочинства.

Виклад основного матеріалу. Процес інтеграції України в міжнародне та європейське співтовариство вимагає суттєвих змін, включаючи реформи, зокрема в сфері правосуддя. Для того щоб забезпечити, що відносини між особою та державними органами ґрунтуються на принципах поваги до фундаментальних прав і свобод людини, Україна повинна швидко та ефективно імплементувати міжнародно-правові норми та впровадити правові механізми, які відповідають міжнародним та європейським стандартам справедливого судочинства. Проблеми, пов'язані з реформуванням системи адміністративних судів та їх подальшим функціонуванням, статусом суддів цих судів, забезпеченням справедливого суду в справах, де одна зі сторін виконує публічні адміністративні функції, надає адміністративні послуги відповідно до законодавства або бере участь у виборчих процесах чи референдумах, потребують більш детального вивчення. Це включає аналіз вимог, встановлених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та її протоколами, практику Європейського суду з прав людини, Суду Європейського Союзу, інших міжнародних судових органів та іншого зарубіжного досвіду.

Міжнародні договори, на які Верховною Радою України була надана згода на їх обов'язковість, мають важливе юридичне значення та стають джерелами права. Українські адміністративні суди, які вирішують справи в галузі публічного права, зобов'язані застосовувати ці міжнародні договори. У цьому контексті важливо відзначити, що міжнародні договори України, такі як угоди, конвенції, пакти, протоколи і т. д., мають пріоритет у правовій ієрархії для адміністративних судів. Це обумовлено положеннями статті 7 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з яким

суди вирішують справи відповідно до Конституції та законів України, а також міжнародних договорів, на які Верховною Радою України була надана згода на їх обов'язковість. Якщо міжнародним договором, на який надано згоду Верховної Ради України, встановлені норми, відмінні від законодавства, то пріоритет мають норми цього міжнародного договору України [1]. Слід відзначити, що принципи справедливого суду, які встановлені в Європейських стандартах, закріплені у численних міжнародних документах, які мають різну юридичну силу для України: від обов'язкових до рекомендаційних, залежно від їх статусу.

З огляду на дослідженнями вчених, міжнародні юридичні стандарти можемо розподілити на різні категорії: загальносвітові стандарти, які визначені у міжнародних документах, що поширюються на всі країни світу; регіональні стандарти, такі як європейські норми, закріплені в європейських міжнародних правових актах, які встановлюють стандарти для певних регіонів. [2, с. 54]. Зокрема в галузі правосуддя міжнародні стандарти можуть бути класифіковані як: базові стандарти, які є універсальними і закріплені в основних документах, що регулюють стандарти правової держави; спеціалізовані стандарти, які визначені у конкретних галузевих міжнародних стандартах у сфері правосуддя; міжнародні стандарти, які втілюються в практиці міжнародних юрисдикційних органів. [3, с. 352; 4, с. 266-267].

З проголошенням незалежності Україна визначила свій шлях європейської інтеграції, що було закріплено в 1992 році, коли Україна виразила бажання стати членом Ради Європи. У 1994 році було укладено Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, а з подальшим одержанням членства в Раді Європи в 1995 році Україна підтвердила демократичний вектор розвитку, Україна взяла на себе зобов'язання адаптувати національне законодавство до стандартів Європейського Союзу.

2014 рік увінчався підписанням та ратифікацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами [6]. Зазначене стало не лише реалізацією наступного кроку України на шляху до членства в ЄС, а і підтвердження подальшого розвитку демократії в державі та впровадження принципів правової держави. Водночас, підкреслимо, що досягнення членства в ЄС, серед іншого є дотриманням високих стандартів, включаючи нормативно-правове

регулювання суспільних відносин, в тому числі і систему адміністративного судочинства.

У контексті дослідження, вбачається, що адміністративне судочинство доцільніше розглядати як частину державної діяльності, що представлена системою судів адміністративної юрисдикції, які виконують конституційні повноваження з реалізації правосуддя. Водночас доцільно констатувати і те, що власне поняття судочинства в більш ширшому розумінні включає в себе не лише виконання судами їхніх процесуальних функцій, а виходить за межі судових процедур. Так, відмітимо, що воно охоплює питання організації судової влади взагалі, принципи самоврядування суддів, структуру судової системи, її функціонування та фінансування, взаємодію між судами та органами законодавчої та виконавчої влади, процедури призначення суддів, їхню кар'єру, моральну поведінку, відповідальність за порушення правил та умови звільнення та інше. Усі ці складові є частинами єдиного механізму, спрямованого на забезпечення працездатності ефективної та доступної судової системи.

З урахуванням того, що будь-який закон не може бути таким, що формально декларує ті чи інші норм, міжнародна спільнота напрацювала спільні стандарти у сфері судочинства, до таких, як правило відносять принципи, рекомендації, правила, критерії, які можуть міститися в різноманітних за своєю юридичною природою документах, разом із тим, наголошуємо, що такі стандарти можуть мати різний рівень застосування, так на нашу думку доцільно виділити міжнародний рівень (ті, які є обов'язковими для всіх цивілізованих демократичних держав), регіональний (або міждержавний) рівень (для певного регіону чи територій в тому числі об'єднання держав, тощо) та європейський (ті, що напрацьовані країнами-членами ЄС та використовуються ними).

Так, зазначені вище стандарти можуть носити для України як обов'язковий, так і необов'язковий характер, однак, разом із тим, такі необов'язкові норми, як правило виражені в директивах та актах, як тлумачать обов'язкові норми, що закріплені в обов'язкових міжнародних стандартах.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод мають юридичну силу в Україні, відповідно до статті 9 Конституції України [5], і тому обов'язкові для застосування. Проте, деякі інші міжнародні документи, наприклад, Основні принципи незалежності судових органів, Бангалорські принципи поведінки суддів та інші, які

рекомендовано до врахування національними урядами та внесення змін відповідно до національних потреб і традицій, не є автоматично частиною національного законодавства України.

На нашу думку, стосовно адміністративної юстиції, міжнародні та європейські стандарти адміністративного судочинства можуть бути умовно поділені на наступні категорії.

Стандарти, що стосуються загальних принципів незалежності адміністративних суддів. До них пропонуємо відносити такі стандарти: Основні принципи незалежності судових органів, які схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року; Рекомендації щодо ефективного впровадження Основних принципів щодо незалежності судових органів, прийняті резолюцією Економічної та соціальної Ради ООН 1989/60 та схвалені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 44/162 від 15 грудня 1889 року; Європейська хартія про статус суддів 1998 р. та пояснювальна записка до неї від 10 липня 1998 року; Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, що ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098 засіданні заступників міністрів; Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів; Велика хартія суддів. Консультативна рада європейських суддів. Основоположні принципи (прийнята у Страсбурзі, 17 листопада 2010 року КРЄС (2010)); Київські Рекомендації ОБСЄ щодо незалежності судової системи в країнах Східної Європи, Південного Кавказу та Центральної Азії (Київ, 23-25 червня 2010 р.); Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) «Європейські стандарти в сфері судочинства - систематичний огляд» (3 жовтня 2008, CDL-JD (2008) 002); Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо незалежності судової системи, частина I: незалежність суду (прийнята Венеціанською комісією на 82-му пленарному засіданні (Венеція, 12-13 березня 2010 р.); Монреальська універсальна декларація щодо незалежності правосуддя (Перша світова конференція щодо незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 р.); Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань)

17 листопада 1999 року; Статут суддів в Європі (Європейська асоціація суддів) (1997).

Стандарти адміністративного судочинства з питань етики та поведінки суддів. До них пропонуємо відносити Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року); Висновок № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності.

Стандарти адміністративного судочинства щодо реалізації суддівської кар'єри. До них доцільно відносити Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів (ухвалена Венеціанською комісією на її 70-ому пленарному засіданні, Венеція, 16-17 березня 2007 р.); Висновок № 5 (2003) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо права та практики призначення суддів до Європейського суду з прав людини; Висновок № 15 (2012) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо спеціалізації суддів; Висновок № 17 (2014) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи про оцінювання роботи суддів, якості правосуддя та повагу до незалежності судової влади (Страсбург, 24 жовтня 2014 р.).

Стандарти з підготовки суддів судів адміністративної юрисдикції, які, на нашу думку, мають включати в себе Рекомендацію Rec (2004) 4 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці (ухвалена на 114-й сесії Комітету міністрів від 12 травня 2004 р.); Висновок № 4 (2003) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо належної підготовки та підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях.

В тому числі, вважаємо за доцільне виділяти стандарти суддівського самоврядування. До яких відносимо висновок № 10 (2007) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо судової ради на службі суспільства.

Стандарти, що регулюють питання взаємодії адміністративних судів у зв'язках із громадськістю. До таких доцільно включати рекомендацію № R (86) 12 Комітету Міністрів Ради Європи

державам-членам щодо заходів з попередження і зменшення надмірного робочого навантаження в судах (прийнята Комітетом Міністрів 16 вересня 1986 р. на 399-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендацію № R (95) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо управління системою кримінального правосуддя (прийнята Комітетом Міністрів 11 вересня 1995 р. на 543-ому засіданні заступників міністрів); Висновок № 2 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо фінансування та управління судами у контексті ефективності судової влади та статті 6 Європейської конвенції з прав людини; Висновок № 7 (2005) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи з питання «Правосуддя та суспільств».

Окремою групою стандартів адміністративного судочинства вважаємо стандарти, щодо інформаційного управління в адміністративних судах. До них відносимо: Рекомендацію № R (95) 11 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо відбору, обробки, представлення та архівації судових рішень у правових інформаційно-пошукових системах (прийнята Комітетом Міністрів 11 вересня 1995 р. на 543-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендацію Rec (2001) 2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо побудови та перебудови судових систем та правової інформації в економічний спосіб; Рекомендацію Rec (2001) 3 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо надання громадянам судових та інших юридичних послуг з використанням новітніх технологій (ухвалена Комітетом Міністрів 28 лютого 2001 року на 743-му засіданні заступників міністрів); Рекомендацію Rec (2003) 14 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо функціональної сумісності інформаційних систем у сфері юстиції (ухвалена Комітетом Міністрів 9 вересня 2003 року на 851-му засіданні заступників міністрів); Рекомендацію Rec (2003) 15 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо архівації електронних документів у правовому секторі (ухвалена Комітетом Міністрів 9 вересня 2003 року на 851-ому засіданні заступників міністрів) та Висновок № 14 (2011) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо правосуддя та інформаційних технологій (прийнятий КРЕС на 12-ому пленарному засіданні (Страсбург, 7-9 листопада 2011 року).

Наступною категорією стандартів адміністративного судочинства пропонуємо виділяти стандарти

його реалізації та доступу до нього, серед яких вбачаємо наступні: Рекомендація № R (81) 7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя (прийнята Комітетом Міністрів 14 травня 1981 р. на 68-ому засіданні); Резолюція (76) 5 Комітету Міністрів Ради Європи про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах (прийнята Комітетом Міністрів 18 лютого 1976 р. на 254-ому засіданні заступників міністрів); Резолюція (78) 8 Комітету Міністрів Ради Європи про безоплатну правову допомогу і юридичні консультації (прийнята Комітетом Міністрів 2 березня 1978 р. на 284-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендація № R (93) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбільш вразливих верств населення (прийнята Комітетом Міністрів 8 січня 1993 р. на 484-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендація Rec (2005) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам, що містить форму заяви на отримання правової допомоги за кордоном для використання відповідно до Європейської угоди про передачу заяв про надання правової допомоги (CETS № 092) та Додаткового протоколу до неї (CETS № 179) (ухвалена Комітетом Міністрів 15 червня 2005 року на 930-му засіданні заступників міністрів).

Разом із викладеним вище, пропонуємо виділяти стандарти, щодо ефективності судового процесу, такі як: Загальний коментар № 32, Стаття 14: Право на рівність перед судами і трибуналами і на справедливий судовий розгляд (Комітет з прав людини ООН, дев'ятого сесія, Женева, 9-27 липня 2007); Рекомендація № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя (прийнята Комітетом Міністрів 28 лютого 1984 р. на 367-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендація № R (95) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо запровадження та покращення функціонування систем і процедур оскарження по цивільних і господарських справах (прийнята Комітетом Міністрів 7 лютого 1995 р. на 528-ому засіданні заступників міністрів); Рекомендація № R (2000) 2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо повторного розгляду або поновлення провадження у певних справах на національному рівні після прийняття рішень Європейським судом з прав людини; Рекомендація Rec (2004) 6 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо вдосконалення національних

засобів правового захисту (ухвалено на 114-й сесії Комітету Міністрів від 12 травня 2004 р.); Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо справедливого суду в розумний термін та ролі судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів; Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень.

Також в контексті пропонованої класифікації, доцільно говорити про стандарти, щодо оцінювання якості адміністративного судочинства. До таких пропонуємо зараховувати наступні: Контрольний перелік на тему сприяння правосуддя та судам, ухвалений СЕРЕЖ на 11-му пленарному засіданні (Страсбург, 2-3 липня 2008 р.) Європейської комісії з ефективності правосуддя (ЄКЕП) та Інструкцію із проведення опитування щодо рівня задоволеності користувачами якістю судових послуг у державах-членах Ради Європи.

В контексті дослідження вбачається, що застосування класифікації міжнародних стандартів може бути позитивним для вирішення питання їх імплементації до національного законодавства. Річ у тім, що деякі стандарти вже є частиною національного законодавства та врегульовують питання адміністративної юрисдикційної діяльності судової гілки влади, а деякі потребують імплементації. Структурування таких стандартів надає можливість їх систематизації в контексті побудови плану дії з їх впровадження, а також надає розуміння, як із категорій таких стандартів потребують першочергового впровадження в національне законодавство.

Відмітимо, що сучасний стан впровадження європейських стандартів судочинства активно розвивається.

Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 було затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки [7]. Передбачається, що внаслідок втілення Стратегії, система судів в Україні стане більш продуктивною в тому числі і за рахунок подальшого впровадження міжнародних стандартів і найкращих практик Ради Європи та Європейського Союзу.

23.06.2022 р. Європейською радою ухвалено рішення стосовно надання Україні нового статусу - статусу кандидата на членство в ЄС, з огляду на дане, Верховною Радою України 29.07.2022 р. було прийнято постанову «Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської

інтеграції» [8], яка, серед іншого, визначає подальші кроки України стосовно подальшого виконання міжнародно-правових зобов'язань в контексті євроінтеграційного процесу. Таким чином, процес зміцнення впровадження європейських стандартів та міжнародних практик організації адміністративного судочинства в Україні не втрачає своєї актуальності.

Висновки. Процес імплементації міжнародних стандартів в адміністративне судочинство України та його вплив на судову систему країни є процесом, що постійно оновлюється та актуалізується. Імплементація міжнародних стандартів є надзвичайно важливою для забезпечення справедливого та ефективного адміністративного правосуддя. Незалежність судів є однією з найважливіших складових справедливого судового процесу. Україна зобов'язана забезпечувати незалежність своїх адміністративних судів від політичного впливу та зовнішніх тисків, відповідно до міжнародних стандартів. Забезпечення доступу до справедливого суду є важливим аспектом. Уряд України повинен робити всі необхідні заходи для забезпечення, що всі громадяни та сторони конфлікту мають рівний доступ до адміністративних судів та можливість ефективно захищати свої права. Процедури розгляду адміністративних справ повинні відповідати міжнародним стандартам щодо справедливості та ефективності. Це включає у себе адекватний строк розгляду справ, забезпечення можливості сторін бути вислуханими та представленими в суді, а також публічність судових процесів. Прозорість судових процесів є важливими аспектами довіри до судової системи. Влада повинна забезпечити, що рішення судів доступні громадськості, а судові процеси відбуваються відкрито та з можливістю участі громадських організацій та експертів. Зазначені напрямки реалізації міжнародних стандартів є найважливішими аспектами функціонування судів адміністративної юрисдикції, а разом із цим імплементація міжнародних стандартів в адміністративне судочинство України є важливим кроком у напрямку розвитку справедливої та ефективною судової системи. Проте, цей процес супроводжується викликами та труднощами, і його успішна реалізація вимагає спільних зусиль уряду, судової системи та громадськості. В цілому, сучасний стан впровадження міжнародних стандартів судочинства свідчить про необхідність подальших реформ та удосконалення адміністративного судочинства відповідно

до міжнародних стандартів з метою забезпечення справедливого та надійного судового захисту прав громадян та юридичних осіб в Україні саме тому автором запропоновано підхід до класифікації таких стандартів, що є основою для напрацювання плану дій та сфер першочергового їх впровадження.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
2. Бринцев В.Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : монографія. Харків: Право, 2010. 464 с.
3. Назаров І. В. Судові системи країн Європейського Союзу та України: генезис та порівняння: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 432 с.
4. Саленко О.В. Міжнародні стандарти у сфері судоустрою та статусу суддів, їх зміст і класифікація. Національний юридичний журнал: теорія та практика: науково-практичне юридичне видання. 2014. № 3. С. 263-269.
5. Конституція України/ Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Міжнародний документ від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
7. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>
8. Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Постанова Верховної Ради України від 29.07.2022 р. № 2483-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-IX#Text>

*Білих І. В.,
ад'юнкта кафедри адміністративної
діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ*